

FIȘA DISCIPLINEI

DISCIPLINA: DREPT CANONIC ORTODOX. LEGISLAȚIE ȘI ADMINISTRAȚIE BISERICESCĂ

Pr. Conf. univ. Dr. Irimie MARGA

I. FINALITĂȚI

1. Actualizarea Dreptului Canonice Ortodox în contextul juridic, cultural și științific actual;
2. Identificarea problemelor canonic-juridice din Biserică și din societatea contemporană, cu relevanță în domeniul teologiei practice, și conturarea unor răspunsuri adecvate la acestea;
3. Formarea și cultivarea unei conștiințe canonice a viitorilor slujitori ai Bisericii, capabili să articuleze un dialog onest între Biserică și stat, în contextul actual.

II. OBIECTIVE SPECIFICE

1. Evidențierea specificului și a importanței disciplinei Drept Canonice Ortodox, în contextul celorlalte discipline teologice, mai ales al disciplinelor din Teologia Practică;
2. Evidențierea perspectivei eclesiale asumate în abordarea teologiei practice, în contextul actual;
3. Actualizarea reperelor patristice în relația dintre membrii Bisericii și în relația dintre Biserică și stat;
4. Cunoașterea principalelor resorturi ideologice care au distorsionat relația dintre membrii Bisericii și relația dintre Biserică și stat;
5. Familiarizarea cu principalele direcții juridico-legislative, din contextul politic, cultural și științific actual;
6. Formarea și cultivarea unei conștiințe a dialogului care să articuleze o relație adecvată între Biserică și stat;
7. Prezentarea specificului Ortodoxiei în dialogul dintre Biserică și stat, în contextul actual;
8. Relaționarea datelor din cadrul teologiei practice cu datele specifice celorlalte discipline teologice, în vederea formării unei perspective unitare;
9. O bună orientare în bibliografia specifică Dreptului Canonice Ortodox, teologiei practice și științelor juridice.

III. MODALITĂȚI de realizare:

Expunerea, analiza, studiul de caz, conversația, dezbateră, problematizarea, misiuni practice.

IV. EVALUAREA studenților:

Evaluarea parțială (formativă), cu măsuri de ameliorare, realizată prin aprecierea răspunsurilor orale.

Evaluarea finală (sumativă - cumulativă) realizată prin examen (colocviu) și întocmirea unor lucrări de seminar.

V. TEMATICA prelegerilor:

Anul I Semestrul 1:

I. Introducere în Dreptul Canonic Ortodox

A. Teologia Dreptului Canonic Ortodox

1. Existența supremă deasupra oricărei legi
2. Existența creată dependentă de legi. Legea naturală
3. Legea socială (pozitivă)
4. Legea Vechiului Testament
5. Legea Noului Testament
6. Legea bisericească sau *canonul*
7. Dreptatea și dimensiunea ei teologică
8. Conștiința canonică a Bisericii

B. Izvoarele Dreptului Canonic Ortodox

9. Izvoarele generale
10. Izvoarele particulare

C. Colecțiile de izvoare ale Dreptului Canonic Ortodox (pravilele)

11. Colecțiile bizantine
12. Pravilele românești

D. Izvoarele Dreptului Canonic eterodox

13. Izvoarele Dreptului canonic catolic
14. Izvoarele Dreptului canonic protestant

Anul I Semestrul 2:

II. Organizarea și funcționarea Bisericii

A. Constituirea și organizarea Bisericii

1. Nașterea și dezvoltarea organizării Bisericii
2. Principiile canonice fundamentale. Principiile ierarhic, sinodal și organic
3. Principiile nomocanonic, teritorial și jurisdicțional
4. Principiile autocefaliei și autonomiei (interne și externe)
5. Principiul economiei
6. Autoritatea și puterea bisericească
7. Succesiunea apostolică

B. Membrii Bisericii Ortodoxe

8. Clerul (episcopii, preoții și diaconii)
9. Mirenii sau laicii
10. Monahii sau călugării

C. Organismele de conducere ale Bisericii Ortodoxe

11. Organismele personale de conducere ale Bisericii
 - Ierarhia de instituire divină (harică)
 - Ierarhia de instituire umană (jurisdicțională)
12. Organismele sinodale de conducere ale Bisericii

D. Formele de organizare și de conducere a Bisericii Ortodoxe (parohie, eparhie)

E. Bunurile bisericești – dreptul de proprietate al Bisericii Ortodoxe

Anul II Semestrul 1:

III. Exercițarea puterii bisericești

A. Exercițarea puterii învățătoarești

1. Rânduiele canonice privind predica și cateheza
2. Rânduiele canonice privind cărțile sfinte
3. Rânduiele canonice privind cântarea bisericească
4. Rânduiele canonice privind iconografia

B.Exercitarea puterii sfințitoare

5. Rânduiele canonice privind Botezul și Mirungerea
6. Rânduiele canonice privind Sf. Liturghie
7. Rânduiele canonice privind Mărturisirea
8. Rânduiele canonice privind Maslul
9. Rânduiele canonice privind Cununia
10. Rânduiele canonice privind Hirotonia
11. Rânduiele canonice privind ierurgiile

C.Exercitarea puterii conducătoare

1. Activitatea legislativă a Bisericii Ortodoxe
2. Activitatea judecătorească a Bisericii Ortodoxe
3. Activitatea administrativă a Bisericii Ortodoxe

Anul II Semestrul 2:

- I. Legislația Bisericii Ortodoxe Române. Statutul BOR**
- II. Legislația Bisericii Ortodoxe Române. Regulamentele BOR**
- III. Relațiile interortodoxe, interconfesionale și interreligioase ale Bisericii Ortodoxe**
- IV. Relațiile dintre Biserică și stat**
 1. *Privire istorică asupra relațiilor dintre Biserică și stat*
 2. *Legislația civilă românească cu privire la culte (Drept civil cultural)*
 - a. Constituția României
 - b. Legea Cultelor
 - c. Codul Civil
 - d. Codul Penal
 - e. Codul Fiscal
- V. Biserica Ortodoxă și politica**
- VI. Biserica Ortodoxă în context european**
- VII. Probleme canonice actuale**
 1. *Sfântul și Marele Sinod Panortodox*
 2. *Problema primatului în Biserică*
 3. *Problema calendarului*
 4. *Primirea eterodocșilor la Ortodoxie*
 5. *Diaspora ortodoxă*
 6. *Probleme de bioetică: avortul, eutanasia, incinerarea*
 7. *Probleme de bioetică: transplantul de organe,*
 8. *Probleme legate de reproducerea umană, homosexualitatea*

Bibliografie:

1. Andrei Șaguna, *Compendiu de Drept canonic*, Sibiu 1868;
2. I.S. Berdnicov, *Curs de Drept bisericesc*, București 1892;
3. Veniamin Pocitan, *Compendiu de Drept bisericesc al Bisericii Ortodoxe*, București 1898;
4. Dumitru Boroianu, *Dreptul bisericesc*, 2 vol., Iași 1899;
5. Nicodim Milaș, *Dreptul bisericesc al Bisericii Orientale*, București 1915;
6. Valeriu Moldovan, *Curs elementar de Drept bisericesc comparat*, Cluj 1930;
7. Petre Gheorghiu, *Drept canonic*, București 1942;
8. Valerian Șesan, *Curs de Drept bisericesc universal*, Cernăuți 1942;
9. Liviu Stan, *Ontologia iuris*, Sibiu 1943;
10. Ioan N. Floca, *Drept canonic ortodox, legislație și administrație bisericească*, 2 vol., București 1990;
11. Peter L'Huillier, *Dreptul bisericesc la sinoadele ecumenice I-IV*, Ed.Gnosis, București 2000;
12. Vlasios Phidas, *Droit canon*, Chambesy, Geneve 1998 (Ed.Trinitas, Iași 2008);
13. Richard Potz, Eva Synek, *Orthodoxes Kirchenrecht*, Verlag Plöchl, Freistadt 2014;
14. *Statutul de organizare și funcționare a Bisericii Ortodoxe Române*;
15. *Regulamentele bisericești*;
16. *Constituția României*
17. *Legea Cultelor din România*
18. *Codul Civil, Codul Penal, Codul Fiscal din România*